

Planning bestuurlijke besluitvorming MRA Verstedelijkingsstrategie 2021

<p>Stuurgroep 30 maart</p>	<p>VS CONCEPT/FASERING</p> <ul style="list-style-type: none"> • Versie 1 Verstedelijkingsconcept met akkoord op hoofdrichting en om deze in bespreking te brengen bij raden, staten en stakeholders • Handelingsperspectieven sociaal maatschappelijke vraagstukken: Bespreken/kennis nemen/richting geven Projectopzetten van de drie verkenningen • Afspraken BOL (nog nader in te vullen aan de hand van versie 1 Verstedelijkingsconcept) <p>INVESTERINGSSTRATEGIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Versie 1 Investeringsstrategie met akkoord op hoofdrichting en om deze in bespreking te brengen bij raden, staten en stakeholders • Afspraken BOL (nog nader in te vullen)
<p>April Informatieve gesprekken in deelregionale sessies raden en staten + gesprekken met externe stakeholders</p>	
<p>BOL midden april</p>	<p>VS CONCEPT/FASERING</p> <ul style="list-style-type: none"> • Akkoord op tussentijdse afspraken (nog nader in te vullen aan de hand van versie 1 VS-concept) • Reflecteren op keuzeopties (o.a. NZKG) • Handelingsperspectieven sociaal maatschappelijke vraagstukken <p>INVESTERINGSSTRATEGIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Akkoord op tussentijdse afspraken (nog nader in te vullen)
<p>Stuurgroep 11 mei</p>	<p>VS CONCEPT/FASERING</p> <ul style="list-style-type: none"> • Versie 2 Verstedelijkingsconcept afstemmen verwerken reacties, voorstel voor fasering, borging vervolgproces VS en monitoring • Handelingsperspectieven sociaal maatschappelijke vraagstukken <ul style="list-style-type: none"> - Bespreken eerste resultaten drie verkenningen - Check verwachtingen: bespreken typen afspraken rijk-regio op basis van drie verkenningen - Go/no-go scenarioverkenning leefomgevingskwaliteit, RIVM <p>MRA: vrijgeven voor wensen en bedenkingen raden en staten op versie 2 Verstedelijkingsconcept</p> <p>INVESTERINGSSTRATEGIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Versie 2 Investeringsstrategie, afstemmen verwerken reacties, vervolgproces
<p>Medio mei - juli Wensen en bedenkingenperiode raden en staten</p>	

Stuurgroep september	<p>VS CONCEPT</p> <ul style="list-style-type: none"> - Versie 3 Verstedelijkingsconcept: afstemmen verwerken wensen en bedenkingen raden en staten - Handelingsperspectieven sociaal maatschappelijke vraagstukken: <ul style="list-style-type: none"> o Bespreking concept afspraken rijk-regio op basis van resultaten handelingsperspectieven <p>INVESTERINGSSTRATEGIE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Versie 3 Investeringsstrategie: afspraken maken over definitief maken strategie
Stuurgroep 3 nov	<p>Versie 3 Verstedelijkingsconcept en Investeringsstrategie vaststellen en vrijgeven voor BO MIRT besluitvorming</p>
BO MIRT nov	<ul style="list-style-type: none"> - Vaststelling/besluitvorming verstedelijkingsstrategie bestaande uit: - Akkoord/afsprakenset + onderliggende document Verstedelijkingsconcept (incl. fasering, handelingsperspectieven) (ca. 40 pag.) en investeringsstrategie (ca. 15 pag.) en vervolgproces

Bestuurlijke hoofdlijnen planning Verstedelijkingsstrategie; van MIRT 2020 naar MIRT 2021

Toelichting op de planning; data voor het eerste half jaar van 2021

De planning voor de Verstedelijkingsstrategie is opgebouwd vanuit het maakproces van de inhoud en de te maken afspraken in de twee formele ijkmomenten met het rijk: Het BO leefomgeving in het voorjaar en het MIRT in het najaar.

Zoals bekend zijn de ambities hoog en hebben we de nodige stappen en overleggen voor de Verstedelijkingsstrategie, zowel regio als rijk, Het resultaat treft u aan in bijgevoegde, strak uitgelijnde planning. Dit document licht de planning toe.

Ijkmomenten

Tussen het BO MIRT van 2020 en het BO MIRT van 2021 zit het BO Leefomgeving als belangrijk moment voor rijk en regio om afspraken te maken. Dit BO zal waarschijnlijk midden april 2021 (tijdens de kabinetsformatie) plaatsvinden. MIRT overleg tussen rijk en regio vindt jaarlijks plaats in november.

Met deze ijkpunten in het achterhoofd, kijken we naar wat er nodig is om de Verstedelijkingsstrategie tot een goed resultaat te brengen.

Inhoudelijke opbouw

Het Verstedelijkingsconcept (incl. fasering) en de investeringsstrategie worden dit jaar afgerond in een Verstedelijkingsstrategie. Dat gaat in drie stappen, met elk een versie van Verstedelijkingsconcept en Verstedelijkingsstrategie.

Versie 1: We leggen de basis van het Verstedelijkingsconcept en vragen om akkoord op de hoofdrichting om te bespreken met raden en staten en stakeholders. Deze versie is de basis voor het BO Leefomgeving en leidt tot eerste afspraken. Ook bespreken we verwachtingen aan het eindresultaat n.a.v. concept versie 1 van de investeringsstrategie.

Versie 2: Verstedelijkingsconcept afstemmen verwerken reacties, voorstel voor fasering, borging vervolgproces VS en monitoring. Deze versie wordt vrijgegeven voor wensen en bedenkingen van raden en staten uit de MRA. Investeringsstrategie versie 2 bevat het afstemmen verwerken reacties en het vervolgproces.

Versie 3: Verstedelijkingsconcept voorleggen om af te stemmen over het verwerken van wensen en bedenkingen van de raden en staten. Investeringsstrategie versie 3 leidt tot afspraken definitief maken investeringsstrategie.

Verstedelijkingsstrategie: Vaststelling/besluitvorming verstedelijkingsstrategie bestaande uit akkoord/afsprakenset + onderliggende document Verstedelijkingsconcept (incl. fasering, handelingsperspectieven) en investeringsstrategie en vervolgproces. Besluitvorming hierover in Stuurgroep en BO MIRT in het najaar.

Uitdragen Verstedelijkingsstrategie: Het publiceren van de Verstedelijkingsstrategie als geheel met behulp van verschillende communicatiemiddelen.

(Beslis)proces

bestuur

Elke stap kent een voorbereiding binnen de MRA met een vaste opbouw. Uitgangspunt is dat elke versie in elk college kan worden besproken, voordat de bestuurlijke deelnemers (wethouders) van de Verstedelijkingsstrategie met elkaar in gesprek gaan. Het bestuurlijk kernteam bereidt vervolgens de bespreking in het Platform Ruimte voor. Vanwege de specifieke en strakke planning, zullen er 'Verstedelijkingsconcept specials' gepland worden met de leden van het Platform Ruimte, naast (of soms in plaats van) de reguliere al geplande Bestuurlijke Overleggen. De bestuurders uit de deelregio's (Platform Ruimte) wisselen met elkaar uit wat belangrijk is en zetten hun koers uit. En de

koers wordt vervolgens in de stuurgroep rijk/regio gesondeerd. Een stuurgroep wordt binnen de MRA ook voorafgegaan door het bestuurlijk kernteam.

Raden en staten

Als versie 1 bestuurlijk is besproken, wordt deze versie in april in deelregionale Raden en Staten besproken om te verrijken en aan te vullen, maar ook om hen mee te nemen in het proces. De opbrengst hiervan wordt verwerkt in versie 2. Deze versie wordt vanaf medio mei (de laatste 8 weken voor het reces) vrijgegeven voor de mogelijkheid van wensen en bedenkingen vanuit Raden en Staten. Deze worden in de zomer verwerkt zodat we in september versie 3 hebben, dat de laatste versie is voordat we de Verstedelijkingsstrategie vaststellen tussen rijk en regio en afspraken maken in het BO MIRT.

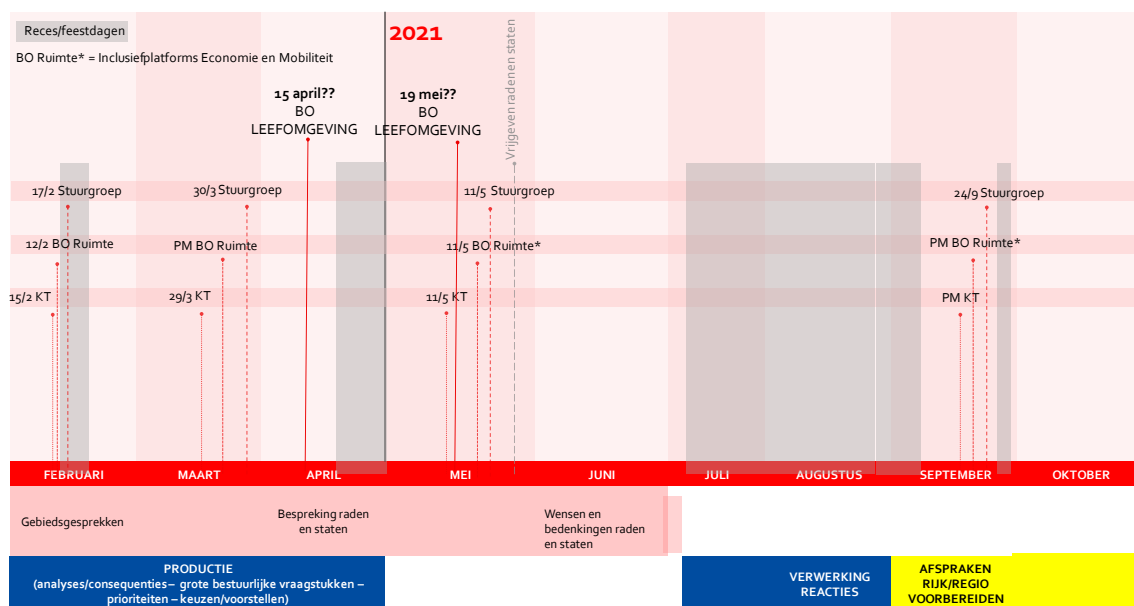
Aandachtspunten

- De deelregio's en de benoemde gebieden overlappen niet (helemaal). Dus opgaven die in gebieden spelen, komen soms in meerdere regio's aan de orde. Contact en afstemming, waar nodig ook bestuurlijk, hierover tussen deelregio's is van belang.
- Een goed onderscheid tussen deelregionale, MRA en rijk/regio opgaven en afspraken is van belang; wat is aan de orde op welke tafel?

Planning samengevat voor het eerste half jaar

Maanden	Januari	Februari	Maart	April	Mei	juni	juli
<i>Gremia</i>							
Colleges			Versie 1 Wk 11		Versie 2 wk 19		
Bestuurlijk Overleg Ruimte MRA			Versie 1 wk 12		Versie 2 wk 19		
Stuurgroep			Versie 1 wk 13		Versie 2 wk 19		
Raden en Staten				Versie 1 bespreken Wk 14-16		Wensen en bedenkingen op versie 2, wk 20-27	
Rijk-regio besluitvorming				BOL Medio april			

Verstedelingsstrategie Bestuurlijke planning eerste helft 2021 – versie 19-1-2021

Bijlage: proces

De planning is gebaseerd op het volgende proces:

We vormen samen de MRA mening

De opgaven en keuzevraagstukken verder aanscherpen, oplossingsrichtingen in beeld brengen met hun consequenties. Dat gebeurt op basis van ambtelijke voorstellen, die rijk-regio in het project zijn voorbereid.

Dit bespreken in de deelregio's en in de MRA platforms en uiteindelijk bestuurlijke afspraken daarover. Dan weten we welke opgaven liggen in welke gebieden (NB gebieden overlappen soms meerdere deelregio's). En we weten in welke richting we de oplossing willen zoeken onder welke randvoorwaarden.

Die sonderen we met het Rijk

De opgaven en in welke gebieden ze liggen, evenals oplossingsrichtingen en de randvoorwaarden daarbij, bespreken we met het rijk.

En we leggen ze (formeel) nogmaals voor aan raden en staten

Voor de zomer worden raden en staten geïnformeerd over de besluiten van het BO Leefomgeving en kunnen ze wensen en bedenkingen meegeven bij de opgaven, keuzevraagstukken en de uit te werken oplossingsrichtingen, in een procedure die lijkt op een formele zienswijze procedure.

We werken met het rijk samen verder uit (op basis van BO Leefomgeving besluiten):

Verder uitwerken van de oplossingsrichtingen en de voorstellen doen om eventuele dilemma's te beslechten.

Daarbij verwerken we de zienswijzen van raden en staten

Hierdoor komt prioritering en dus fasering ook steeds helderder in beeld.

En hier wordt ook al gekeken op welke tafel/in welk overleg de oplossingsrichtingen en voorstellen verder worden uitgevoerd dan wwel nader zal worden uitgewerkt (procesafspraken).

En maken zo verdere afspraken en besluiten die we vastleggen bij het MIRT 2021

De afspraken die moeten worden gemaakt tussen rijk en regio worden voorbereid door rijk en regio samen (zowel oplossingsrichtingen als de fasering daarvan)

De afspraken die niet in MIRT 2021 worden vastgelegd, leggen we vast op de andere tafels/in de andere overleggen

Investeringsstrategie – samenvatting ten behoeve van bespreking in de stuurgroep Verstedelijkingsstrategie MRA van 17 februari 2021

Van: Ivo Hamelynck en Leo van 't Hof (trekkers investeringsstrategie)

Datum: 3 februari 2021

Doel

Hieronder treft u als eerste concept een samenvatting aan van de investeringsstrategie als onderdeel van de Verstedelijkingsstrategie MRA. Het betreft nadrukkelijk een werkdocument dat in ontwikkeling is.

Het doel is tweeledig:

- Presenteren van de inhoud van de concept investeringsstrategie op hoofdlijnen.
- Initiëren van het gesprek of de invulling van de scope van de investeringsstrategie en de beoogde doelen ervan in lijn zijn met de verwachtingen van de stuurgroep, waarbij suggesties kunnen worden gedaan op welke wijze de investeringsstrategie aangepast en aangevuld kan worden.

Investeringsstrategie in relatie tot Verstedelijkingsstrategie MRA

Rijk en regio hebben afgesproken voor de Metropoolregio Amsterdam (MRA) een gezamenlijke verstedelijkingsstrategie te ontwikkelen. Deze geeft integraal uitwerking aan de grote en complexe ruimtelijke opgaven op het gebied van leefbaarheid, wonen, werken, bereikbaarheid, landschap, klimaatadaptatie, circulaire economie en energietransitie in de MRA. De verstedelijkingsstrategie bestaat uit drie onderdelen: de hoofdlijnen voor het verstedelijkingsconcept van de MRA voor de middellange (tot 2030) en lange termijn (2030-2050), een fasering en prioritering van integraal te ontwikkelen gebieden met bijbehorende ijkmomenten en een investeringsstrategie.

Wat is een investeringsstrategie

Een investeringsstrategie geeft een kader om te komen tot samenhangende investeringen. In dit geval investeringen die nodig zijn om de verstedelijkingsstrategie MRA te realiseren. Bij deze investeringsstrategie gaat het om een kader voor investeringen die door publieke en private partijen samen moeten worden gedaan. Een investeringsstrategie kan zowel financiering als bekostiging betreffen. Deze investeringsstrategie gaat met name over de bekostiging. De investeringsstrategie moet aansluiten bij het verstedelijkingsconcept en fasering en prioritering, moet daar dienstbaar aan zijn, maar moet tegelijkertijd ook aangeven wat vanuit een financiële invalshoek nodig is om het verstedelijkingsconcept ten uitvoer te brengen en tegen welke kansen en belemmeringen daarbij wordt aangelopen. De strategie betreft een groot aantal elementen, en is daarom een verhaal op hoofdlijnen.

Dit verhaal op hoofdlijnen is hieronder samengevat aan de hand van vragen aan bestuurlijke gremia. Een deel van deze vragen onderstreept lopende trajecten of is inmiddels onderwerp geworden van een traject, een deel is nieuw en daarmee agenda zettend.

Samenvatting

I. Concept investeringsstrategie op hoofdlijnen

Aan de bestuurders van MRA, Provincie en Rijk wordt gevraagd:

1. Kennis te nemen van de concept investeringsstrategie, die een vierledige doelstelling heeft:

- a. Kennis overdragen van de financieringssystematiek van de verschillende aspecten van het verstedelijkingsconcept.
- b. Waar nodig realisme brengen in de verwachtingen, bijvoorbeeld met betrekking tot de financiële meerwaarde van publiek private samenwerking, alternatieve financiële structuren en de mogelijkheden van alternatieve bekostiging.
- c. De belangrijkste knelpunten beschrijven.
- d. Mogelijke oplossingen adresseren.

II. Belangrijkste knelpunten

Aan de bestuurders van MRA, Provincie en Rijk wordt gevraagd:

2. Kennis te nemen van de belangrijkste knelpunten:
 - a. Bouwen binnen bebouwde contouren is op diverse manieren duurzaam, maar ook complex en in veel gevallen verlieslatend. Dat laatste is een gevolg van het ontwikkelen in een omgeving die al in gebruik is in combinatie met de wens om betaalbare en duurzame woningbouw te realiseren. Meer gemeentelijke-, provinciale- en rijksregie en financiële ruimte is nodig.
 - b. De bestaande mobiliteitsinfrastructuur loopt tegen zijn grenzen aan. Dat geldt voor alle modaliteiten. Een schaa sprong is nodig, en dat terwijl er een steeds grotere opgave op het gebied van beheer en onderhoud en vervanging en renovatie van de bestaande infrastructuur is. Daardoor is er steeds minder geld voor nieuwe aanleg, nodig voor de schaa sprong van vooral spoor, OV en fiets in de stedelijke gebieden. Het Nationaal Groeifonds en het EU Recovery and Resilience Fund bieden kansen voor aanvullende financiering. Daarnaast kan alternatieve bekostiging in de vorm van toeslagen enig soelaas bieden, maar ligt invoering daarvan politiek gevoelig. Ook bijdragen vanuit vastgoedontwikkeling zijn mogelijk, maar die bieden een relatief beperkte bijdrage.
 - c. Ook voor de investeringen in mobiliteit die direct gerelateerd zijn aan gebiedsontwikkeling en woningbouw zijn onvoldoende middelen. Dit is een van de belangrijkste bronnen van vertraging in gebiedsontwikkeling en woningbouw.
 - d. Het huidige financiële en juridische instrumentarium in het ruimtelijk domein past niet goed bij de diverse klimaat- en bodemdaling vraagstukken. Het betreft vooral een mismatch tussen korte en lange termijn, doordat anders dan bij andere ruimtelijke vraagstukken rekening wordt gehouden met de gevolgen in de periode na 2050.
 - e. Er zijn onvoldoende middelen voor instandhouding en investeringen in landschap en onvoldoende middelen voor met name de toekomstige investeringen in water en klimaatadaptatie. Ook zijn de nu beschikbare middelen voor landschap, water en klimaatadaptatie sterk gefragmenteerd.
 - f. Het speelveld van regionale warmte en energievoorziening is veranderlijk en onzeker. In overgangperiode moet de regierol van de regio op de netwerken beter worden gedefinieerd.
 - g. Fragmentatie van wensen van individuele gemeenten op het gebied van onder meer woningbouw en duurzaamheid kan leiden tot suboptimale oplossingen en inefficiëntie. Regionaal afgestemde, uitputgerichte eisen bieden mogelijk een aantrekkelijker investeringsperspectief.

III. Mogelijke oplossingsrichtingen

3. Aan de bestuurders van MRA, Provincie en Rijk wordt gevraagd:
 - a. Te onderzoeken hoe bij afweging van en besluitvorming over investeringen in het ruimtelijk domein beter rekening kan worden gehouden met de effecten van de verwachte klimaatverandering en bodemdaling na 2050.
4. Aan de bestuurders van MRA wordt gevraagd:
 - a. Om de meerwaarde en wenselijkheid te onderzoeken van een regionaal ontwikkelingsteam dan wel een regionaal ontwikkelingsbedrijf ter versterking van de gemeentelijke regie op binnenstedelijke ontwikkeling.

- b. Om de meerwaarde en wenselijkheid te onderzoeken van meer regie op de regionale warmte – energievoorziening, bijvoorbeeld door middel van een regionaal distributiebedrijf voor warmtedistributie. Dit in aanvulling op de opwek van energie die is beschreven in de regionale energiestrategie.
 - c. Om in gezamenlijkheid met provincie, waterschappen en mogelijk ook het Rijk als onderdeel van de verstedelijkingsstrategie een nadere analyse van de landschapsopgave te maken op basis waarvan de financiële opgave scherp in beeld gebracht wordt. En in vervolg daarop financiële oplossingsrichtingen te verkennen, zoals de mogelijkheid van de oprichting van een landschapsfonds voor investeringen in landschap om de bestaande fragmentatie te verminderen, het verbinden van alternatieve kostendragers aan de investeringen en de mogelijkheid om in overleg met de waterschappen vanuit reguliere waterbeheerkosten en waterinvesteringen bij te dragen aan de landschapsopgaven. Voor zover dat niet voldoende antwoord biedt op de financiële opgave is aanvullende dekking nodig, bijvoorbeeld ten laste van de uitbreiding van het autonome belastinggebied zoals hierna voorgesteld onder 6b.
 - d. Om de klimaatadaptatie vanzelfsprekend en vroegtijdig onderdeel te maken van de ontwerpogave binnen de bebouwde contouren, en daarmee ruimte te geven voor kostenefficiënte oplossingen voor klimaatadaptatie.
 - e. Outputgerichte en gestandaardiseerde voorwaarden op het gebied van onder andere middeldure huur en duurzaamheid op regionale schaal.
5. Aan de bestuurders van provincie en waterschappen wordt gevraagd:
- a. Analyse en onderzoek te doen zoals onder 4c werd beschreven.
6. Aan de bestuurders van het Rijk wordt gevraagd:
- a. De wenselijkheid en mogelijkheden te bezien om de scope van het Provincie- en Gemeentefonds mede te richten op de groeiopgave: Het Provincie- en Gemeentefonds zijn gericht op instandhouding van het algemene voorzieningenniveau. Vanuit die gedachte zijn de fondsen georiënteerd op kosten: de gemaakte kosten zijn bepalend voor het toe te kennen bedrag. In een sterk groeiende regio zoals de MRA levert dat een groot knelpunt op, bovenop de discussie met betrekking tot de omvang van de kosten in het sociale domein. De herijking van het Gemeentefonds in 2021 biedt nadrukkelijk mogelijkheid om bij het bepalen van de hoogte van de algemene uitkering rekening te houden met de investeringen die samenhangen met de groeiopgave. Oproep is dit bij de nationale afweging te betrekken.
 - b. Mogelijkheden voor provinciale en gemeentelijke belastingheffing: Voor zover in de algemene uitkering ook na herijking geen rekening kan worden gehouden met de groeiopgave moet de relatief grote afhankelijkheid van financiering door het Rijk worden beperkt door verruiming van het autonome belastinggebied van provincie en gemeenten. Daarbij moet vanzelfsprekend goed gekeken worden naar volledige benutting van bestaande mogelijkheden. Aldus ontstaat bovendien een meer gelijkwaardige uitgangspositie tussen Rijk en decentrale overheden, zoals ook bepleit in de rapportage *'Als één overheid. Slagvaardig de toekomst tegemoet'* van de studiegroep Interbestuurlijke en Financiële Verhoudingen.
 - c. Inzet Nationaal Groeifonds en EU Recovery and Resilience Fund: Het kabinet heeft een Nationaal Groeifonds ingesteld om de economie te stimuleren en te verduurzamen. De door MRA en IenW gezamenlijk opgestelde propositie voor de 1^e tranche is belangrijk om de noodzakelijke schaa sprong van het mobiliteitssysteem in de MRA mogelijk te maken. Ook voor volgende tranches is het van belang dat Rijk en MRA samen optrekken. Daarnaast dient door Nederland optimaal gebruik te worden gemaakt van de kansen die het EU Recovery en Resilience Fund bieden, zowel nationaal als voor de MRA.
 - d. Woningbouw: De verhuurdersheffing is voor woningcorporaties een grote belemmering bij het investeren in bestaande en nieuwe woningen. Het tekort bij corporaties wordt landelijk tot 2035 geschat op € 31 miljard. Daarnaast is meer geld nodig voor versnellen van de woningbouw. Gevraagd wordt om invulling te geven aan de oproep van alle betrokken partijen om de verhuurdersheffing af te schaffen. Daarnaast wordt gevraagd om de

woningbouwimpuls structureel te maken, de regionale woningproductie actief te ondersteunen in de vorm van bijvoorbeeld een rijksontwikkelingsbedrijf, en gemeenten te faciliteren met ruimere juridische doorzettingsmacht bij transformatie, bijvoorbeeld in de vorm van een versnelde onteigeningsprocedure.

- e. Bereikbaarheid: Er is structureel meer geld nodig voor het Mobiliteitsfonds. Daarnaast moet de BDU weer in lijn komen met de toenemende opgaven die eruit wordt bekostigd. Zo kan invulling worden gegeven aan de groeiende onderhouds- en beheervraag met betrekking tot de bestaande infrastructuur, en aan de schaa sprong die nodig is om groei te faciliteren. Gevraagd wordt om zorg te dragen voor een adequate voeding van het Mobiliteitsfonds, en voor extra middelen in het kader van de BDU.

Met de inrichting van het Mobiliteitsfonds vallen de schotten weg tussen de modaliteiten. Dat geeft de mogelijkheid om meer opgavegericht te investeren. In de gebiedsgerichte samenwerking tussen Rijk en MRA in het bereikbaarheidsprogramma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid kan een volgende stap worden gezet door te zorgen voor structurele financiering door alle deelnemende partijen. Onder die structurele financiering kunnen besluiten over individuele projecten genomen worden.

Tot slot zou in de vernieuwde Nationale Markt- en Capaciteitsanalyse meer aandacht moeten komen voor deur-tot-deur bereikbaarheid en stedelijke problematiek.

- f. Natuur en landschap: Onderzoek te doen zoals onder 4c beschreven, met daarbinnen een rijksbetrokkenheid specifiek gericht op zaken als biodiversiteit en milieu.